

ANADOLU'NUN KAPISI

İstanbul'un Fatih semtinde yaşayan Çağrı, tarih öğretmeni olarak Malazgirt Alparslan Anadolu Lisesine yeni atanmıştı. Hem tarihe büyük merakının olması hem de üniversiteden en yakın arkadaşı Selçuk'un Malazgirtli olmasından dolayı atama tercihlerini yaparken Malazgirt'i ön sıralara koymuş mesleğine ilk olarak Anadolu'nun Kapısı'nda başlamak istemişti.

Tarihi mekanları gezmeyi, görmeyi, tanımayı çok seven Çağrı okullar başlamadan bir hafta öncesinden Malazgirt'e gelmişti. Bu süre zarfında hem kalacak yerini temin edecek hem de ilçeyi daha iyi tanımak için Selçuk ile beraber geziler yapacaktı. Otobüsle şehre gelen Çağrı'yı, Selçuk karşılamış evine götürüp ailesiyle tanıştırmıştı. Birkaç gün misafir olarak Selçuklarda kaldıktan sonra kendine uygun bir ev bulup kiralamış ve içine eşyalarını yerleştirmişti. Artık hazırlıklarını bitiren Çağrı ilçeyi gezmek için Selçuk'u telefonla aradı:

- Selçuk benim hazırlıklarım bitti, eğer sen de müsaitsen yarın gezmeye başlayalım mı?
- Tamam Çağrı, o zaman yarın kahvaltıya bize gel, güzel bir kahvaltı yaptıktan sonra Malazgirt Kalesi'nden gezmeye başlayalım. Eminim orayı çok beğeneceksin.

Çağrı arkadaşından söz aldıktan sonra, biraz da yorgunluğun verdiği etkiyle, erkenden uyuyuvermişti. Sabaha doğru derin uykudayken bir anda sabah ezanının sesiyle uyandı. Evini Kümbet Camisi'ne yakın bir yerde kiraladığı için ezan sesleri evinde iyice duyuluyordu. Uyanır uyanmaz kalkıp abdestini aldı, sabah namazını kıldı, duasını da yaptı derken artık gün de yavaştan ağarmaya başlamıştı. Hem gece biraz fazla uyuması sebebiyle hem de yapacakları gezinin heyecanı ile namazdan sonra uykusu bir türlü gelmedi. Biraz kitap okuyup biraz da oyalandıktan sonra saat sekiz olmuştu. Kahvaltı saati geldiği için evden çıkıp Selçuklara gitti, Selçuk'un ailesiyle beraber kahvaltısını yaptıktan sonra iki arkadaş evden çıkıp Malazgirt Kalesi'ne doğru yol almaya başladılar.

Biraz yürüdükten sonra siyah bazalt taşlarından yapılmış olan haşmetli kale uzaktan görünmeye başladı. Çağrı'nın gözleri parlamaya başladı kaleyi görünce.

- Oooo ne kadar büyük ve haşmetli bir kale!

Tebessüm ederek gülen Selçuk başladı anlatmaya:

- Sen daha bir şey görmedin ki , aslında bu kale çok daha uzun ve büyük. Eskiden kalenin surları Malazgirt’i çepeçevre sarıyormuş. Depremlerden ve çeşitli başka tahribatlardan sonra surun bazı kısımları yıkılmış ama şu an merkezdeki birçok yeri gezdiğimizde kalıntıları karşımıza çıkacaktır.
- Ne kadar uzun, belli bir uzunluk mesafesi var mı Selçuk?
- Ne kadar uzun bilemiyorum ama şunu biliyorum ki ülkemizde Diyarbakır Surları’ndan sonra ikinci uzun sur.
- Vay beee! Bayağı büyük ve değerli bir kaleymiş desene!

Yine tebessüm eden Selçuk “ Evet öyledir.” dedi ve Çağrı’yı alıp Kale surlarının üzerine çıkardı. En tepe burcuna kadar çıkan Çağrı, bütün Malazgirt’i ayaklarının altında görmeye başlayınca kaleye duyduğu hayranlık bir kat daha arttı.

- Selçuk bu kale bayağı güzelmi yaa! Eee başka ne bilgi var kaleyle ilgili?
- Gördüğün gibi kalenin birbirine paralel iki suru var. Taaa 10. yüzyılda Bizans Devleti tarafından yapılmış, nedendir bilmiyorum ama İslam kaynaklarında burası Berber Kalesi olarak geçiyormuş. Biz şuan kalenin doğu kısmında yani ana burcundayız. Tarihte bu kale çok savaflara tanıklık etmiş, işte son hali de gördüğün gibi...
- Eeee başka ne var burda?
- Gel seni birde doğu kapısına götüreyim, hemen aşağıda.

Kaleden aşağıya inen arkadaşlar doğu kapısına gelince Çağrı biraz da şakayla karışık “İşte bu, Anadolu’nun kapısı bu işte! Demek hep ismini duyduğumuz meşhur kapı buymuş.” dedi. Sonra Selçuk da tebessüm ederek ”Evet o meşhur, tarih kitaplarında her zaman anlatılan Anadolu’nun Kapısı bu işte.”dedi.

Saatlerce kale surlarını gezen iki arkadaş hem biraz yorulmuş hem de susamışlardı. Bu yüzden Çağrı “ Selçuk bayağı susadık, bir marketten su alalım da içelim.” dedi.

- Ben de susadım Çağrı ama marketten su almalıyım. Hemen 250 metre ileride çok güzel ve tarihi bir çeşme var, suyu da bayağı güzel, gidip orada suyumuzu içelim. Hem yol esnasında surun devamını da görürüz.

İki arkadaş kale surlarının paralelinde yürümeye devam edip çeşmeye giderken Çağrı biraz da üzüntülü bir şekilde dedi ki:

- Selçuk, bu kale ve kale surları çok muhteşem ama surlar yapıların arasında kaybolmuş yaaa! Diğer evler, yapılar bu tarihi güzelliği bir perde gibi örtmüş malesef, bu çok üzücü bir durum.
- Evet Çağrı ben de senin gibi düşünüyorum, bu durum tarihi ilçemiz için büyük bir sıkıntı ama inşaallah bu sıkıntıya zamanla bir çözüm bulunacaktır. Eğer yıkılan surlar onarılsa ve surların etrafı diğer yapılardan temizlenirse bu asırlık, haşmetli kale surlarıyla birlikte ortaya çıkacak ve her yıl sayısız turist burayı görmek için ilçemize gelecektir. Bununla birlikte bu kadar güzel bir tarihi değer de gün yüzüne daha iyi bir şekilde çıkacaktır.

Konuşa konuşa yürüyen arkadaşlar kısa bir süre sonra Sarbulak Çeşmesi'ne vardılar. Çeşmeden şırl şırl sular akıyordu, bazı bayanlar da hemen çeşmenin yanında halılarını yıkıyorlardı. Bayanlardan müsaade isteyerek sularını içmeye başlayınca Çağrı:

- Bu su çok soğuk ve çok güzelmiş Selçuk! Bu kadar güzel ve bol suyu olan bir kaynağı daha önce hiç görmemiştim. Baksana on gözden şırl şırl su akıyor.
- Evet suyu güzeldir ve bu güzel su asırlardır taaaa Urartular zamanından beri bu çeşmeden akıyor. Bu çeşmeyi de ilk olarak Urartu'ların yaptığı söyleniyor. Tabi zamanla çeşme üzerinde bazı restorasyonlar yapılmış ise de çeşmenin ilki Urartular'a aitmiş. Hem Malazgirt'in bir çok yerinde bu tip kaynak sularına rastlayabilirsin. Tabi bir de bizim sodalı suyumuz var, yemekten sonra da oraya gideriz. Hem bak öğle vakti geldi, karnımız da acıktı, ne yemek istersin, nereye gidelim?
- Valla bilmem ki, sen ne tavsiye edersin?
- Bak burada iki şeyi sana tavsiye ederim: Alabalığımız ve et yemeklerimizden olan döner. Sularımız soğuk ve temiz olduğu için alabalığımız çok lezzetli olur. Hayvalarımız da doğal beslendikleri için etimizin tadı gayet güzeldir. İstersen hazır bugün merkeze de yakınken güzel bir et döner yemeği yiyelim, yarın da alabalık yeriz.

Çağrı da bu teklifi kabul ettikten sonra beraber yemeğe gidip güzel bir döner yediler. Sonrasında ise Malazgirt Meydanı'nda demli bir çay içtiler. Durumundan gayet memnun olan Çağrı:

- Selçuk; gerçekten döner dediğin kadar varmış, çok lezzetliymiş. Bizim oralarda bu kadar lezzetli et bulmak çok zor.
- Evet aynen öyle ben de çok severim ve devamlı yemeğe çalışırım Çağrı.

- Eeee yemeğimizi yedik, çayımızı da içtik, biraz da susadık. Şimdi de gidip de sodalı suyumuzu içelim mi?
- (Gülerek) Gidelim Çağrı, gidelim ama hazır arabayla gidiyorken sana öncesinde tarihi Hatun Köprüsü'nü ve Murat Nehri'ni de göstereyim. Oradan da sodalı suya geçeriz.

Arabayla yola çıkıp köprüye yaklaştıklarında Hatun Köprüsü trafiğe kapalı olduğu için arabalarını uygun bir yere park ederek yayan bir şekilde tarihi köprü'nün üzerine çıktılar. İncelemeler yaparlarken Selçuk başladı anlatmaya:

- Bu köprü Selçuklu'lar döneminden kalma nadir eserlerdendir. Bak gördüğün gibi bu köprü tek gözden oluşuyor, altından Şekrik Nehri bu büyük kayalıkların arasından akıp ileride Murat Nehri'ne karışıyor. Hemen şu yandaki köprü ise sonradan yapılmış ve şu an araç trafiği onunla sağlanıyor. Bak şu yukarıdaki kayalıkları görüyor musun? Hemen ileride aralarında küçük bir harabe yapı var. İşte o yapı eskiden su değirmeniymiş. Burdaki halk buğdaylarını orada öğütüyormuş.

Bir müddet Hatun Köprüsü ve çevresini inceledikten sonra arabalarına binip Murat Nehri'ne doğru gittiler. Mesafe de yakın olunca hemen oraya vardılar. Arabalarını Murat Köprüsü'nün başına park ederek köprü üzerinden yürümeye başladılar. O esnada bazı kişiler köprü üzerinde oltalarını suya atmış balık tutmaya çalışıyorlardı. Murat Nehri ise köprü'nün altından gürül gürül akıyordu. Selçuk parmağını uzatarak konuşmaya başladı:

- Bak hemen şu ileride Şekrik Nehri, biraz daha ileride ise Badişan Nehri Murat Nehri'ne karışıyor. Malazgirt Ovası'ndaki birçok çiftçi tarımsal sulamalarını bu nehirlerden karşıyorlar. İşte bu nehir böyle kıvrıla kıvrıla akıp taaaa Elazığ'a kadar gidip orada Fırat Nehri'ne karışıyor.
- İlçeniz su kaynakları bakımından bayağı zenginmiş, siz şanslı bir ilçesiniz Selçuk, öyle her yerde bu şekilde akarsular bulunmaz .
- Evet Çağrı bu konuda şanslıyız. Zaten şunu da düşünmek lazım: İnsanlar yüzyıllar boyunca buraya yerleşip bu topraklarda yaşamışlar. Bunun da en büyük sebepleri geniş tarım arazilerinin olması ve su kaynaklarının bol olmasıdır.

Hem konuşup hem de manzarayı seyrederek yürüyen arkadaşlar geniş bir zamanda tekrar buraya gelmek için sözleştiler. Daha sonra arabaya binip sodalı suyu içmek için yola koyuldular. Bir süre sonra sodalı suya vardıklarında Çağrı etraftaki manzaraya da hayran

kalmıştı: Dümdüz ova, ovanın içinde akan nehirler, nehirlerin hemen yanında şeker pancarı tarlaları...

Arabadan inip hemen yol kenarındaki çeşmeye doğru geldiler. İlk başta Selçuk avucunu açtı suyu içmeye başladı, sonrasında Çağrı avucunu açıp suyu içmeye başlayınca bir tuhaflik hissetti ve hemen avucundaki kalan suyu yere boşalttı. Çünkü suyun tadı ona biraz tuhaf gelmişti. Tabi o esnada Selçuk da durumu farkedip gülmeye başladı.

- Ne oldu Çağrı, suyu neden döktün?
- Tadı biraz tuhaf, bir anda içemedim.
- Evet dorudur ama biraz daha içince tadına alışırsın. Hem bu su böbrek taşı hastalığına iyi geliyor. Eskiden suyun çeşmesi biraz daha yukarıdaydı, hatta orada küçük havuzlar da vardı, akan su o havuzlara dolardı. Yöre halkı da suyun bazı cilt hastalıklarına iyi geldiğini düşündüğü için o küçük havuzcuklara girerlerdi. Hatta bazıları da suyun çamurunu vücuduna sürerek cilt hastalıklarından kurtulmaya çalışıyorlardı.
- Selçuk gerçekten böyle bir şey var mı, bilimsel mi bunlar?
- Bilimsel olup olmadığını bilmiyorum ama birçok kişiye de bu suyun, çamurun iyi geldiğini biliyorum.

Artık güneş yavaş yavaş batmaya başlamıştı, iki arkadaş da gün boyu gezdiği için bayağı yorulmuşlardı. Buldukları yerden ayrılıp güzel bir akşam yemeği yedikten sonra Selçuk şöyle dedi:

- Çağrı artık karanlık oldu, hava da biraz serinledi, biz de bayağı yorulduk. Eve gidip dinlenelim istersen, yarın sana çok güzel birkaç yer daha göstereceğim.

Anlaşıp evlerine dağılan arkadaşlar günün verdiği yorgunlukla biraz erkenden uyudular. Sabah olup saat dokuz civarlarına gelince Selçuk arabayla Çağrı'nın evine geldi. İkisi beraber kahvaltı yaparlarken Çağrı "Eeee Selçuk bugün nereye gideceğiz, bize nereleri göstereceksin?" diye sordu.

Selçuk:

- Bugün seni Kız Köprüsü'ne ve Zafer Anıtları'na götüreceğim. Eminim oraları da çok beğeneceksin.

Kahvaltılarını yaptıktan sonra arabaya binip Felemez Rampası'ndan çıkarak ilk olarak Zafer Anıtları'na gittiler. Orada Selçuk başladı konuşmaya:

- Bak bu anıtların yapımı 1989 yılında tamamlanmış. Dikkat edersen anahtar biçiminde yapılmışlar, yani Anadolu'nun kapılarını açan anahtar manasında. Malazgirt zaferi ile Anadolu'nun kapıları açılmıştı ya işte o zafer nasıllı bir anahtar hükmündedir, bu anıtlar da o zaferi temsilen yapılmışlar. Savaş esnasında Bizans İmparatorluğu'nun karargahını buraya yani anıtların şu an bulunduğu yere kurduğu söyleniyor. Eskiden Malazgirt Zaferi kutlamaları burada yapılıyordu ancak zamanla burası kutlamalar için yetersiz kalınca yeni bir milli park yapıldı ve artık kutlamalar orada yapılmaya başlandı.

Selçuk; Zafer Anıtları'nı tanıttikten sonra Çağrı'yı alıp seyir terasına götürdü, iki arkadaş terastan manzarayı ve Malazgirt'i iyice izledikten sonra o bölgeden ayrılıp Kız Köprüsü'ne gittiler.

Kız Köprüsü iki tane yekpare taştan oluşuyordu. Herbir taş yaklaşık olarak üç metre uzunluğunda, bir metre genişliğindeydi. Tabi Kız Köprüsü'nde de çok güzel bir manzara vardı: Hemen önünde Süphan Dağı tüm heybetiyle duruyor, arkada ise Zafer Anıtları ve Malazgirt. Etrafta ise düz araziler ve genellikle arazilerin sınır kısımlarında bulunan taşlar, kayalar vardı.

Selçuk:

- Çağrı bak bu gördüğün Kız Köprüsü'nün tarihi de taaa Urartular dönemine kadar gidiyor. Rivayetlere göre devrin Urartu krallarından birinin kızı tarafından yapılmış. Hatta bazı efsanelere göre de kralın kızının saçları çok uzunmuş, hatta köprüyü yaparken bu büyük taşları da kralın kızı saçlarıyla çekip buraya kadar getirmiş.
- Vaaay bee! Efsane enteresanmış Selçuk, ama buralar gerçekten güzelmiş, hele Süphan Dağı'nın bu muhteşem manzarasına hayran kaldım. Oralarda biraz daha gezindikten sonra saat iki sularına gelmişti, iki arkadaş bayağı acıkmışlardı. Tam ne yapalım diye düşünürlerken Selçuk “ Hazır çok uzak değilken Adalar Mahallesi'ndeki tesise gisip alabalık yiyelim mi?” dedi.

Çağrı:

- Evet, bak, çok iyi düşündün, zaten geçen gün balığı bayağı methediyordun. Ben de tadını merak etmiyor değilim açıkcası.

Arabaya atlayıp Adalar Mahallesi'nden geçerek tesise geldiklerinde Çağrı arabadan indi ve manzaraya bakıp hayran kaldı. Dev kayalıkların arasından şırl şırl sular akıyor, bu akan serin, temiz sular da sonradan yapılan havuzlara doluyordu. Tesis sahibi balıkları o havuzlarda beslediği için balıkların da tadı gayet güzel oluyordu. Güzel bir yere oturup su şırıltılarının sesi içerisinde balıklarımı yediler.

Çağrı “Çok teşekkür ederim Selçuk, bayağı güzel iki gün geçti, bayağı yerleri gezip gördük.” Dedi.

Selçuk:

- Daha gezeceğimiz çok yerler var Çağrı: Milli park, millet bahçesi, Bostankaya Kalesi, Bostankaya Höyüğü, Dolabaş Höyüğü, Kartevin Kalesi(Zincirli Kale), Tıkızlı Kalesi... Sen zaten en az birkaç yıl daha buradasın, inşaallah zamanla bütün yerleri gezeriz.

Veteriner hekim olan Selçuk iki gündür işlerini yapmadığı için işleri bayağı birikmişti. İkinci günlerinde de iyice Malazgirt'i gezen arkadaşlar artık geziye biraz ara verip daha geniş bir zamanda kalan yerleri de gezmek için sözleşip ayrıldılar ve bu şekilde iki günlük Malazgirt gezisi son bulmuştu.

Okan YILDIRIM